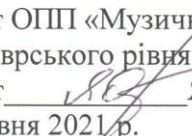

Львівська національна музична академія імені М. В. Лисенка
Кафедра гуманітарних дисциплін

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант ОПП «Музичне мистецтво»
бакалаврського рівня вищої освіти,
доцент Я. Олексів
25 червня 2021 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор
 М.КУШНІР
25 червня 2021 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету фортепіано, джазу та
популярної музики, доцент

 Т. МІЛОДАН
25 червня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Профілізація	Всі профілізації
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво»
Статус	Обов'язкова компонента циклу дисциплін гуманітарної підготовки (ОК 2.4)
Загальний обсяг	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Термін викладання	3-4 семестри
Факультет	Всі факультети
Форма навчання	Денна

Львів 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для всіх профілізацій з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 травня 2021 року (Протокол № 1).

Розробник:

ЛИПКА Ольга Романівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін "18" червня 2021 р., протокол № 5.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – осмислення студентами основних досягнень і тенденцій розвитку світової та вітчизняної філософської думки, ознайомлення їх з широким полем проблематики сучасної філософії, освоєння ними методів і форм теоретичного мислення, оволодіння категоріальним апаратом на базі опрацювання відповідної літератури.

Основні завдання: розкриття місця, ролі та значення філософії в системі гуманітарної освіти і духовної культури; ознайомлення студентів з ідеями та оригінальними текстами видатних представників світової та української філософії; розвиток наукового, творчого і критичного мислення студентів.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК1.** Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово
- ЗК2.** Здатність розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК4.** Здатність до розв'язання проблем.
- ЗК5.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК6.** Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК7.** Здатність до критики та самокритики.
- ЗК8.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК9.** Здатність до шанобливого й дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій.
- ЗК10.** Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК11.** Здатність володіти іноземною мовою.
- ЗК12.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК13.** Здатність працювати самостійно, виявляти ініціативу та лідерські якості.
- ЗК14.** Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК15.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК16.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК17.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій,

використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

СК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у творчо-виконавській діяльності.

СК3. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК4. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

СК9. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК11. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК12. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК13. Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

РН6. Демонструвати спроможність до самостійного дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію.

РН7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.

РН9. Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській / та лекторській практичній діяльності.

РН14. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин за курсами і семестрами										
	Екзамени	Заліки	Атестаційні екзамени		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	I курс	II курс	III курс	IV курс	Семестри							
						Всього	у тому числі:			1	2	3	4	5	6	7	8				
	лекційні	індивідуальні	практичні				Кількість тижнів в семестрі														
	15	15	15		15	15	15	15	15	15	15										
	Філософія	4	3		-	4	120	60	30	-	30	60	-	-	2	2	-	-	-	-	

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					
			Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	
				Всього	у тому числі:			
					Лекційні	Індивідуальні		Практичні
I	1							
	2							
II	3	4	120	60	30	-	30	60
	4		60	30	16	-	14	30
	5		60	30	14	-	16	30
III	6							
	7							
IV	8							

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(III –IV семестри)
III семестр
Змістовний модуль 1. Історія філософії

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторні години (лекційні/пр активні)	Самостій на робота
1	Сутність філософії.	<p>Поняття про світогляд та його категоріальну структуру. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія. Відмінність філософії від міфології та релігії. Філософія та наука. Філософія як любов до мудрості.</p> <p>Особливості міфології як історичної форми світогляду. Релігія як історичний тип світогляду. Загальнолюдське і національне у філософії.</p>	2/0	2
2	Світоглядні уявлення і вчення Стародавнього Сходу.	<p>Особливості західної та східної культур і типів філософування. Проблематика вчень Стародавнього Китаю: даосизм і конфуціанство. Осмислення світу та людини у Стародавній Індії. Особливості системи йога. Головні засади буддизму.</p> <p>Порівняйте західний і східний тип філософування. Проблема цінностей у давньокитайській філософії. Світогляд даосизму у сучасній культурі. Атомістичні уявлення у системі вайшешика.</p>	2/2	4
3	Антична філософія.	Загальні особливості та умови формування грецької філософії. Досократівський період (натурфілософія): Мілетська та Елейська школи, вчення Демокріта і Геракліта. Класичний період: Сократ – діалектичний метод навчання, маевтика, загальні поняття; Платон – вчення про ідеї, про Деміурга, про душу; Аристотель – критика теорії ідей Платона, вчення про потенцію та енергію, про першопричини буття, про матерію та форму. Філософські вчення елліністичної доби: неоплатоніки, стоїки, епікурейці, скептики.	2/2	
		<p>Філософські ідеї піфагорійців. Проблема людини в античній філософії. Вчення Аристотеля про Першодвигун. Філософські погляди Цицерона. Проблеми моралі у філософії Сенеки. Філософська система Плотіна.</p>		3

4	Філософія епохи Середньовіччя та Відродження.	Періодизація середньовічної філософії. Характеристика періоду патристики. Вчення Августина Аврелія. Характеристика схоластики. Суперечка між номіналістами та реалістами. Філософсько-богословська система Томи Аквінського. Загальна характеристика філософії Відродження. Платонізм та аристотелізм у добу Ренесансу.	2/2	
		Ареопагітики як основа містичних вчень. Філософська система Томи Аквінського. Середньовічний критицизм: Д.Скотт, В. Оккам. Формування нової картини світу у філософії доби Відродження. Утопічні соціально-політичні проекти у філософській думці Відродження.		3
5	Філософія Нового Часу.	Зміна характеру філософського мислення у XVI-XVII ст. Вчення про метод: індукція Ф.Бекона і раціональна дедукція Р.Декарта. Вчення про субстанцію: монізм Б. Спінози і плюралізм Г.Ляйбніца. Сенсуалізм Дж.Локка, Д.Юма. Французьке просвітництво.	2/2	
		Сенсуалізм Д.Берклі. Французький матеріалізм XVII – XVIII ст. Просвітництво: розум і проблема суспільного прогресу. Вчення Б.Паскаля про людину та її місце в світі. Вчення Т.Гоббса про державу.		3
6	Німецька класична філософія.	Теоретичні джерела німецької класичної філософії. Критичний ідеалізм Е.Канта. Філософія тотожності Й. Фіхте і Ф.-В. Шеллінга. Еволюційний ідеалізм Гегеля. Діалектичний метод Гегеля.	2/2	
		Місце німецької класичної філософії в історії новоевропейської філософії. Особливості та здобутки німецької класичної філософії. Етика Е. Канта. Філософія природи Ф.Шелінга. Панраціоналізм та панлогізм Г.Гегеля. Співвідношення між філософською системою та діалектичним методом у Гегеля.		3

7	Некласична філософія XIX-XX ст.	Зародження некласичної філософії: передумови та характерні риси. Головні ідеї “філософії життя”. Вчення Ф. Ніцше про надлюдину. Герменевтика як філософія розуміння. Сутність прагматизму. Основні ідеї матеріалізму Л.Фейєрбаха і К.Маркса. Позитивізм О.Конта. Суспільні процеси та особливості філософії XX століття. Екзистенціалізм: передвісник – С.К’єркегор; релігійний та атеїстичний напрямки. Філософська антропологія. Психологія З.Фрейда. Головні ідеї неотоїзму.	2/2	
		Класична і некласична філософія: їх переваги та недоліки. Філософські ідеї Ф.Ніцше та їх вплив на громадську думку. Сучасна оцінка вихідних ідей філософії позитивізму. Філософські засади прагматизму В.Джеймса. Становлення та розвиток філософії марксизму. Персоналізм та його головні представники. Феноменологія Е.Гуссерля. Неопозитивізм і постпозитивізм. Архетипи К. Юнга. Людина як феномен космічної еволюції у філософії П. Тейяра де Шардена.		4
8	Українська філософія: історія та головні ідеї.	Формування філософської думки в часи Київської Русі, головна проблематика (етична, гносеологічна, історіософська). Становлення філософії в Україні кін. XV-XVIII ст. XIX ст.: український романтизм та розвиток академічної філософії. Філософська і соціально-політична думка в українській діаспорі. Філософія в Україні радянського періоду.	2/2	
		Перекладна філософська література у добу Київської Русі. Реформаційні ідеї у філософії України. Курси філософії професорів КМА. Морально-етичні погляди Григорія Сковороди. Філософія серця П.Юркевича. Філософія національної ідеї в контексті сучасності. В.Липинський і Д.Донцов про роль української еліти в державотворенні. Філософія у сучасній Україні.		4
Підготовка до підсумкового контролю (заліку)				4
Разом			30 (16/14)	30

IV семестр
Змістовний модуль 2. Головні філософські проблеми.

№ з/п	Назва теми	Зміст роботи	Аудиторн і години (аудитор ні/практи чні)	Самості йна робота
1	Проблема буття у філософії.	Онтологія як розділ філософії про буття. Онтологія та метафізика. Категоріальні визначення буття в історії філософії. Сучасна наука про рівні та форми проявів буття. Рух, простір і час, їх філософське трактування.	2/2	
		Буття та проблема мінливості й стабільності. Світ та форми його освоєння. Особливості духовного буття. Головні принципи матеріалізму та ідеалізму. Онтологія Н. Гартмана.		3
2	Свідомість	Зміст проблеми свідомості та труднощі у її вирішенні. Метафора свідомості у космоцентричній культурі античності. Християнство: відкриття внутрішнього духовного світу. Нове відкриття проблеми свідомості у Нові часи. Свідоме і несвідоме. Свідомість і мова. Проблема порозуміння.	2/2	
		Свідомість як предмет релігії, науки та філософії. Проблема відображення і творчості свідомості. Концепція К.Маркса про несвідоме. Свідомість, самосвідомість, підсвідомість: форми вияву. Проблема “ідеального”.		3
3	Теорія та методологія пізнання.	Поняття про пізнання та його рівні. Істина й омана. Концепції істини. Точка зору. Проблема істини у філософії. Сутність, структура та рівні наукового пізнання. Методи наукового пізнання.	2/2	
		Відмінність між розсудком та розумом. Абсолютна та відносна істина. Раціональне та ірраціональне в пізнанні. Особливості інтуїції. Роль творчості в процесі пізнання.		3
4	Екзистенційні проблеми філософії	Страх, його види та шляхи подолання. Поняття страху в історії філософії та психології. Лінощі як стан свідомості, їх причини та наслідки. Проблема самотності і самогубства. Закоханість і кохання. Форми псевдолюбові згідно з Е.Фроммом.	2/2	
		Античні мислителі про причини та види страху. Проблема лінивства і працелюбності в українській народній творчості.		3

		Небезпека соціальної байдужості. Проблема самогубства у творчості А.Камю. Е. Дюркгейм про самогубство. Ритуальні самогубства: характері і саті.		
5	Філософія любові	Поняття любові в античності: сторге – родинна любов; філія – любов-дружба; ерос – любов-пристрасть; агапе – всеобіймаюча любов. Платон про любов у діалозі «Бенкет». Християнське бачення любові: агапе як найвищий вияв любові. Любов-ерос у «Пісні Пісень». Карітас – милосердна любов. Сучасні мислителі про найважливіші характеристики любові: довір'я, розуміння, спілкування, повага, прощення, радість тощо.	2/2	
		Розуміння любові в давньоіндійській літературі. Сенека про дружбу. Філософія любові В.Соловйова. Г.Чепмен про п'ять мов любові. Х.Яннарас «Варіації на тему Пісні Пісень».		3
6	Людина. Філософія історії.	Проблема людини у сучасній філософії. Теорії походження людини. Природа людини. Людина в історії філософії. Суть філософської антропології. Співвідношення понять «людина-індивід-індивідуальність-особа». Проблема сенсу життя людини. Поняття про суспільство та його структуру. Джерела становлення філософії історії. Рушійні сили історії. Поняття прогресу. Перспективи розвитку людства. Причини фальсифікації історії.	2/4	
		Проблема виникнення людини. Характерні особливості людини як особистості. Духовність як засіб і сенс життєдіяльності людини. Роль особистості в історії. Ціннісні аспекти людського життя. Типологія особистостей за вченням К.-Г.Юнга. Роздуми філософів про класове суспільство. Проблеми формування громадянського суспільства в Україні.		3
		Історичний час і простір. Есхатологічне розуміння історії. Концепція провіденціоналізму Августина Блаженного. Стихійне та свідоме в історії. Роль народу та особистості в історії.		3

7	Філософія техніки.	Походження і природа техніки. Техніка як сукупність артефактів, як технологія, тобто як сукупність операцій для цілеспрямованого використання артефактів. Головні проблеми філософії техніки: сутність технічного підходу та його відмінність від наукового підходу, відмінність між природним і технічним, питання оцінювання техніки.	2/2	
		Техніка та етика. Філософія інформаційного підходу. Переваги і недоліки інтернет-простору. Майбутнє інформаційних технологій.		3
Підготовка до підсумкового контролю (екзамену)				6
Разом			30 (14/16)	30
Всього за курс			60 (30/30)	60

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з поточного та семестрового контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	---	--

Оцінка роботи студента складається із сумарного результату оцінювання різних видів навчальної роботи протягом двох семестрів. До видів навчальної роботи відносяться форми активної та пасивної діяльності студента. До пасивних форми відноситься відвідування лекцій, виконання самостійної роботи. Активні форми роботи вимагають виявлення студентом власних здібностей, вмінь, ініціативи, логічного та креативного мислення і т.д. Це виступи та участь в обговореннях на семінарських заняттях, написання есе.

Поточний контроль(0-50балів):

Впродовж семестру студент повинен здати три семінари (теми на вибір) $3*6=$ максимум 18 балів, написати 2 есе по 16 балів $2*16=$ максимум 32 балів.

(Підготовка студента до семінару оцінюється наступним чином:

усна відповідь по самостійній роботі – 3 бали, опитування/тест по матеріалах лекції – 3 бали).

Підсумковий контроль (0-50 балів):

Студент має вибір:

або написати 2 підсумкові контрольні роботи (по 0-25 балів за кожен);

або скласти іспит в усній формі.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ТА НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

«Відмінно»(A): оцінюється відповідь студента, який логічно та змістовно викладає філософські погляди та концепції різних авторів, порівнює їхні погляди, підтверджує свою відповідь посиланнями на твори філософів, чітко формулює висновки та узагальнення, вільно володіє поняттєвим апаратом, правильно відповідає на додаткові питання, обґрунтовує власну точку зору на ту чи іншу філософську проблему, при написанні есе виявляє творчий підхід до розкриття теми.

«Дуже добре»(B): оцінюється відповідь студента, який на доброму рівні змістовно викладає зміст філософських концепцій, дає визначення філософських понять, виявляє розуміння глобальних проблем теми, добре відповідає на більшість додаткових питань; при написанні есе логічно формулює судження.

«Добре»(C): оцінюється відповідь студента, який оволодів лекційним матеріалом та категоріальним апаратом, але при його викладі припускається незначних помилок; формулює власну думку, проте не завжди може її аргументувати; відповідає на додаткові питання неповно.

«Задовільно»(D): оцінюється відповідь студента, що виявляє правильне розуміння філософських концепцій при наявності неточностей, помилок, алогізмів; відповіді на додаткові питання незавершені, неповні і не вичерпують теми.

«Задовільно»(E): оцінюється відповідь студента, який частково володіє категоріальним апаратом філософії, знання з курсу не є систематичними; не може сформулювати власну думку щодо тих чи інших філософських проблем.

«Незадовільно»(FX): оцінюється відповідь студента, яка містить часткову або помилкову інформацію по даній темі, виявляє нерозуміння ним більшості положень курсу, низький рівень ерудиції та логічного мислення.

«Незадовільно»(F): оцінюється відповідь студента, яка не містить інформації по даній темі, виявляє нерозуміння ним положень курсу та філософських понять.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни інтегрує методи різних груп, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль на семінарських заняттях у формі

- обговорення прочитаних вдома текстів,
- усного або тестового опитування лекційного матеріалу,
- висловлення своїх думок через написання есе.

Перевірка базових знань через написання контрольних робіт, усне опитування на заліку та іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

9.1. Методичне забезпечення

1. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. К., 1999
2. Гусев В. "Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст.". Курс лекцій. К., 1994.
3. Захара І. Історія філософії. Конспект лекцій для студентів. Львів, 2008
4. Захара Ігор. Лекції з історії філософії. Львів, 1997.
5. Історія філософії України: Підручник. / М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, І.В.Бичко та ін. К.: Либідь, 1994.
6. Касьян В. Філософія. Відповіді на питання екзаменаційних білетів. Навч. посібник. К., 2006.

7. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії. К.,2006.
8. Предмет і проблематика філософії. За заг. ред. М.Скринника і З.Скринник. Львів, 2001.
9. Філософія. Курс лекцій: Навч. посіб. /І. В. Бичко, В. Г. Табачковський, Г.І.Брак та ін. К.: Либідь, 1994.
- 10.Філософія. Підручник / за ред. І.В.Бойченко. К., 2001
- 11.Філософія: Навч. посіб. / За ред. І. Ф. Надольного. К.: Либідь, 1999.
- 12.Філософія: Підруч. / Г. А. Заїченко, В. М. Сагатовський, І.І. Кальний та ін.: За ред. Г.Заїченка та ін. К., 1995.

9.2. Рекомендована література.

Базова

1. Августин Аврелій. Сповідь. Львів: «Свічадо», 2008. 356с.
2. Дахній А. Нариси історії західної філософії ХІХ—ХХ ст. Навчальний посібник. Львів, 2015.
3. Дахній А. Мартін Гайдеггер та екзистенційна філософія. Монографія. Львів, 2018.
4. Декарт Р. Метафізичні розмисли. К., 2000. 304с.
5. Кант Е. Критика чистого розуму. К., 2000. 504с.
6. Спіноза Б. Етика. К., 2010. 480 с.

Допоміжна.

1. Арендт Ганна. Становище людини. Львів, 1999. 254с.
2. Арістотель. Політика. К., 2000. 239с.
3. Балух В. Історія античної цивілізації. Т.1. Стародавня Греція. Чернівці, 2007. 658с.
4. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. Київ: Мала академія наук України, 2017. 238 с.
5. Баумейстер А. Біля джерел мислення і буття. Вибрані філософські етюди. Київ: Дух і Літера, 2012. 480с.
6. Боровський Я. Світогляд давніх киян. К., 1992. 172с.
7. Винниченко В. Відродження нації. К., 1990.
8. Гельвецій К. Про людину, її розумові здібності та її виховання. К., 1994. 416с.
9. Гудінг Д., ЛенноксДж. Людина та її світогляд. У 2-х т. К, 2007.
- 10.Історія філософії України / Хрестоматія. К.,1993
- 11.Камю А. Міф про Сізіфа: есе про абсурд. К., 2017.
- 12.Карась А. Філософія громадянського суспільства в класичних теоріях і некласичних інтерпретаціях. Київ-Львів, 2004. 520с.
- 13.Кисельов М., Канак Ф. Національне буття серед екологічних реалій. К., 2000.
- 14.Крисаченко В. Обрії ноосфери: соціально-світоглядні аспекти

- гармонізації взаємин людини і природи. К., 1991.
- 15.Макиавеллі Нікколо. Державець. Флорентійські хроніки. Харків: «Фоліо», 2016. 500с.
 - 16.Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу. Львів, 1876. 80с.
 - 17.Ніцше Ф. Так казав Заратустра. К., 1993. 150с.
 - 18.Ніцше Ф. По той бік добра і зла / Генеалогія моралі. Львів: Літопис, 2002.
 - 19.Парандовський Ян. Міфологія. К., 1977. 230с.
 - 20.Рашидов С. Афінівський поліс як зародок громадянського суспільства / Мультиверсум. Філософський альманах. Вип. 23. К., 2001. С.51-58.
 - 21.Сартр Ж-П. Екзистенціалізм – це гуманізм / Зарубіжна філософія ХХ ст. К., 1993. С.131-138.
 - 22.Сидоренко Л.І. Сучасна екологія. Наукові, етичні та філософські ракурси. Навчальний посібник. К., 2002.
 - 23.Филоненко А. Океан таємниці. Київ: Дух і Літера; Харків: ДантеЦентр, 2019. 312 с.
 - 24.Франко І. Мислі об еволюції в історії людськості / Збір. у 50 т. К., 1986. Т. 45.
 - 25.Франко І.Я. Що таке поступ? / том 45.
 - 26.Юркевич П.З науки про людський дух / Вибране. К.,1993.

9.3. Інформаційні ресурси

1. <http://www.philosophy.ua/>
2. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html>
3. https://www.youtube.com/watch?v=Z4D_pvf9EBc
4. <https://www.youtube.com/watch?v=apbSsILLh28&list=PLI8m1-2f56vRxIulrZHRXfw8NtkK7nZ6Y&index=5&t=95s>